

---

4. ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejileri

Amerika Birleşik Devletleri'nin küresel hamlelerinin şifrelerini çözebilme için **“ulusal güvenlik stratejilerine”** bakmak gereklidir. **“Yeni bir yüzyılda ulusal güvenlik stratejisi”** isimli belgede ABD, dünyayı nasıl okuduğunu, kendisi için önceliği bulunan konuları, tehlike ve tehditlerin neler olduğunu açıkça ifade etmektedir.²⁵

Zaten son beş yılda Amerika Birleşik Devletleri'nin izlediği dış politika-ya bakıldığında **“Yeni bir yüzyılda ulusal güvenlik stratejisi”**nin nasıl bir yol haritası önerdiği de açıkça görülmektedir.

ABD'nin ulusal güvenlik stratejisi öncelikle Amerika'nın güvenliğini güvence altına almayı ve ekonomik refahını sağlamayı amaçlıyor. Ulusal güvenlik stratejisi ayrıca, ABD'nin çıkarlarının olabileceği yerlerde Amerikan değerlerinin yaygınlaştırılması ve benimsetilmesini de hedefliyor. Ulusal güvenlik stratejisi bu anlamda **“yumuşak güç”** kullanımını öngörüyor, Amerikan kültürünün başka ülke ve toplumlarda yaygınlaştırılmasının uzun vadede Amerikan çıkarlarına hizmet edeceğinin altı çiziliyor.

Amerika Birleşik Devletleri, güvenliğine yönelik tehditlerin başında **uluslararası terörizmi** görüyor. Kitle imha silahlarının yaygınlaşması ve terör gruplarının eline geçmesi, bölgesel çatışmalar ile Amerika'nın ekonomik gücüne yönelik saldırılar, ABD için ulusal güvenliği tehdit eden diğer önemli unsurların arasında yer alıyor.

ABD, ulusal güvenlik stratejisini **“milli menfaatleri ve değerlerinin birliğini ifade eden Amerikan enternasyonalizmi”** üzerine bina etmekte, pekçok tehdit ve tehlikeyi de içinde barındıran küresel sistemde ABD'nin güven içinde yaşamasının yollarını aramaktadır.

ABD küresel sistemde “güven içinde” yaşayabilmenin yolunun, **enerji kaynakları ile ulaşım yollarını kontrol etmekten geçtiğini** düşündüğü için tüm stratejik adımlarını bu çerçevede atıyor. ABD'nin Afganistan ve Irak'ı işgalinden Suriye ve İran'a yönelik politikalarına kadar tüm uygulamalarında “küresel sistemin güvenli efendisi” olma özlemi yattığı görülüyor. Hatta **Büyük Ortadoğu Projesi**'nin içeriğine, seçilen ülkelere, uygulanmak istenilen coğrafyaya bakıldığında, ABD'nin “enerji kaynakları ile ulaşım yollarını kon-

trol etme" çabasına karşılık geldiği ve bu projenin de Amerika Birleşik Devletleri'nin küresel sistemdeki güvenlik arayışına hizmet ettiği anlaşılıyor.

Amerika Birleşik Devletleri yönetimi, küresel sistemde kendisini öylesine tehlike içinde ve güvenlikten yoksun hissetmekte ki, ulusal güvenlik stratejisinde tehdit ve tehlikelerin daha "**oluşmadan önlenmesi**" istenmektedir. İşte bu "**önleyici strateji**" nedeniyle bugün ABD, nükleer programa sahip olduğunu iddia ettiği İran'ı tehdit etmekte; İsrail'in nükleer faaliyetlerine ses çıkarmazken, eğer sahip olabilirse İran'ın nükleer silahlarını ilerde kendisine yönelik olarak kullanabileceğini düşündüğü için "tehlikenin daha oluşmadan önlenmesi" yolunu seçerek, baskı ve dayatma uygulamaktadır.

ABD'nin ulusal güvenlik stratejisinde uluslararası kuruluşların işbirliğinin önemine de vurgu yapılıyor. Küresel sistemin liderliğine oynayan ABD, bu nedenle sistemin kurumlarında da inisiyatifi ele geçirmek istiyor. Özellikle **Birleşmiş Milletler Teşkilatı, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü**'nde etkinliğini artırarak uluslararası güvenlik, ekonomi, ticaret ve finans sistemini şekillendirmeyi hedefliyor.²

Amerika Birleşik Devletleri, **G-8** ve **G-20** gibi kıtasal ve bölgesel güç merkezleri içindeki etkinliğini artırarak da bu toplulukları kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeyi, stratejik kararlarında desteklerini yanında bulmayı amaçlıyor.

NATO gibi ortak güvenlik sistemleri, Amerika Birleşik Devletleri için büyük önem taşıyor. Çünkü NATO, ABD'nin çıkarlarının olduğu bölgelerde güvenli ortamın sağlanmasında önemli katkılarda bulunuyor. ABD, NATO'nun sağladığı güvenli ortamı kullanarak çıkarlarına hizmet edecek adımları atmakta rahat hareket ediyor.

NAFTA, APEC gibi bölgesel ekonomik işbirliği örgütleri de ABD'nin ulusal güvenlik stratejileri kapsamında ayrı bir yer tutuyor. ABD, bu bölgesel örgütler vasıtasıyla ekonomik faaliyetlerin yoğunlaştığı bölgeleri kolaylıkla şekillendirme imkanı bulabiliyor.

Görüldüğü gibi, uluslararası kuruluşlar ABD'nin ulusal güvenliğinde kitli bir rol oynuyor. ABD, uluslararası kuruluşları denetimi altına almayı, kendi güvenliği açısından önemli görüyor. ABD'nin güvenliğine hizmet eden uluslararası örgütler, aynı zamanda ABD dışındaki ülkelerin de aslında ne kadar güvensiz bir ortamda bulduklarına vurgu yapıyor. Çünkü Amerikan çıkarlarına hizmet eden unsurlar, çoğu kez diğer ülkelerin aleyhine bir durum ortaya çıkartıyor.

ABD'nin ulusal güvenlik stratejisi, merkezine “**Amerikan çıkarlarını**” koyuyor, bunu herşeyden üstün tutuyor ve Amerikan çıkarlarına hizmet etmeyen unsurları “düşman” olarak niteliyor. ABD'nin bu yeni güvenlik stratejisi derin bir paranoya üzerine oturuyor, dünyayı “**ABD'yi destekleyenler**” ve “**ABD karşıtları**” diye iyi ayrı kutba ayırıyor.

Dünyada yaşanan işgal, acı ve gözyaşının temelinde ABD'nin bu **çarpık güvenlik anlayışı** yatıyor. Zorbalık ve kabadayılık sadece başka ülke ve halklara fatura ödetmiyor, bumerang gibi geri dönerek Amerikan toplumunu da tarihinin en güvensiz ortamında yaşamaya mahkum ediyor. ABD'nin ulusal güvenlik stratejisi, kaosa ve belirsizliğe hizmet ediyor.

11 Eylül 2001'deki terör saldırılarından yaklaşık 1 yıl sonra 17 Eylül 2002 tarihinde yayınlanan “**Amerika Birleşik Devletleri'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi**” başlıklı belge de Amerikan yönetiminin dünyaya bakışını ortaya koyan bir başka örneği oluşturmaktadır.²⁷

ABD Başkanı George W. Bush'un 35 sayfadana oluşan ulusal güvenlik strateji belgesinin sunuş yazısında, 20. yüzyılda totalitarizm ile özgürlük arasında yaşanan mücadeleyi özgürlüğün kazandığı belirtilerek, 21. yüzyıldaki mücadelenin de özgürlükler mücadelesi olacağı ifade edilmektedir.

Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi belgesinde “**özgürlüğün**” net bir tanımı yapılarak çerçevesinin çizilmemesi dikkat çekmektedir. Özgürlüğü engelleyen rejimlerle mücadele edileceğinin vurgulanması da, ABD yönetiminin güvenlik stratejisini bahane ederek tehdit unsuru olarak gördüğü ülkelere baskılarını artıracığı şeklinde yorumlanmaktadır.

Beril Dedeoğlu, Amerika Birleşik Devletleri'nin **Ulusal Güvenlik Stratejisi**'ndeki özgürlük vurgusuyla ilgili olarak şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

“Özgürlük temel ilkesine her dönemde ve her kıtada sahip çıkma gereğini savunan, diğer bir ifadeyle bir tür ‘Pax Americana’ öneren ABD, bu projesinin gerçekleşmesi için sistemdeki diğer güçlerle birlikte davranmaya olan ihtiyacını da ortaya koymaktadır. Diğer güçler ile kurulacak işbirliği ABD'ye dünya ölçeğinde davranma kolaylıkları sağlayacak, ortaklarına da bir pax içinde yaşama ve dünya düzleminde faaliyet gösterme olanağı kazandıracaktır. Özgürlüklerin dünya düzlemindeki savunuculuğunun neden ABD tarafından üstlenildiği açıklamasında ise, tarihsel miras olgusuna atıfta bulunmaktadır. Bu tarihsel miras, sâdece özgürlüklerin ABD için ABD tarafından korunmasını içermemektedir, ABD bunu hem müttefikleri hem de dostları için üstlenmektedir.”

ABD'nin güvenlik stratejisindeki özgürlük kavramına yaptığı vurgu bile, görüldüğü gibi küresel hegemonya hedefini de açığa vurmaktadır. ABD, tüm dünya ülkelerinin kendi çizdiği çerçevede ve sınırlarını kendisinin belirlediği bir alanda hareket etmesini istemektedir.

Amerika Birleşik Devletleri ulusal güvenlik stratejisinde küresel hegemonya planları çerçevesinde askeri alanda da önemli değişikliklere gitmeyi öngörmektedir. ABD “aktif savunma” adı verilen strateji çerçevesinde ordu reorganizasyonunu hedeflemekte ve bu yolla belki de bir tür yeniden silâhlanmadan söz etmektedir. Çünkü ABD, reorganizasyon çerçevesinde şüphelendiği her durumda kara, deniz ve hava güçlerini, daha saldırı olmadan, karşı harekate geçirecektir. Bu strateji aynı zamanda yaygın bir istihbarat ağına da dayandırılacaktır.²⁹

Ulusal Güvenlik Stratejisi'ne bakıldığında ABD'nin öncelikli hedefinin “hegemon bir güç” olmak olduğu görülmektedir. ABD dünya genelinde ekonomik ve siyasal güce dayalı bir hegemonya kurmak istemekte, bu hegemonyasını da askerî kuvvetlerle ayakta tutmayı amaçlamaktadır.

Amerikan Stratejileri Ve Dünya Güvenliği

ABD Başkanı Bush ve ekibi tarafından hazırlanarak uygulamaya konulan “**ulusal güvenlik stratejisi**”nin, Amerika'nın güvenliğini güvence altına alma ve ekonomik refahını sağlama amacı güttüğü iddia ediliyor. Ama belgenin hiç de böyle masum amaçlar taşımadığını düşünenler de var...

Örneğin ulusal güvenlik strateji belgesinde yer alan “**ulusal başarının sürdürülebilir tek bir modeli vardır ve o da ABD'nin modelidir. Bu model her toplumda her şahıs için geçerlidir. Böyle olduğu için ABD özgürlüğün ve adaletin müdafii olmak zorundadır**” ifadesi için Amerikalı siyaset bilimci **Chalmers Johnson** şu değerlendirmeyi yapıyor:³⁰

“Paradoksal olarak bu büyük strateji dünya düzeni için 11 Eylül saldırılarından çok daha tehlikeli olabilir. ABD, önlemeyi hedeflediğini söylediği tehditleri kendisi oluşturmaya kararlı görünüyor. ABD'nin bir “medeniyetler çatışması”nın varlığını kabul etmesi ve her kültürde aynı olan ahlaki doğruyu yerleştirmek için savaştan bahsetmesi bir cihat değil de nedir? Özellikle de Bush iktidarının Hıristiyan kökten dinciliğiyle irtibatları dikkate alındığında... Başkan imalı bir şekilde konuşmalarında kendisini İsa'ya benzetiyor. 20 Eylül 2001'de söylediği ‘eğer bizden değilseniz, bize karşısınız demektir’ şeklindeki ifadesi açıkça İncil'deki bir ibarenin tekrarıydı: Benden olmayan bana karşıdır!..”

Uluslararası ilişkiler uzmanı **Stanley Hoffman** da, Bush iktidarının ulusal güvenlik strateji belgesini şüpheyle karşılayanların başında geliyor. Hoffman, Bush iktidarının güvenlik stratejisini **“gerçeklerden uzak, ahlaki olarak sorumsuz ve Vietnam savaşının hüsnü kuruntusunu hatırlatan tehlikeli bir görüş”** olarak nitelendiriyor.³¹

Ünlü düşünür **Immanuel Wallerstein**, Bush iktidarının yeni güvenlik stratejisinin Amerikan dış politikasının sürekli olarak engel olmaya çalıştığı bir oluşuma yol açtığı için altını çiziyor: **“Almanya-Fransa ve Rusya ittifakı!..”**³²

Wallerstein, Bush iktidarının Amerika'nın güvenliği ve refahı için uygulamaya koyduğunu iddia ettiği yeni stratejinin hiç de Amerika'nın hayrına olacağını düşünmüyor. **Wallerstein**'in bu konudaki tesbiti özetle şöyle: **“Bush görevinden ayrıldığında Amerika çok daha zayıf bir hale gelecek...”**

Wallerstein'in bu tesbitinin arka planında yeni güvenlik stratejisinin temelinde yer alan “ya benim yanımdasın ya da düşmanımsın” tavrının yattığını söylemek mümkündür. ABD'nin yeni güvenlik stratejisi, dünyayı iki ana eksene ayırıyor: Amerika'nın politikalarını benimseyenler ve destekleyenler... Bir de Amerikan politikalarına destek vermediği için zaten düşman olduğunu açıkça ilan edenler...

Bush iktidarının zihin haritasını da ortaya koyan yeni strateji, Amerika'nın yapıp ettiklerini tek doğru olarak kabul ediyor. Bunun dışında yapılanlar ise yanlış olarak görülüyor. Bush yönetimi, “yanlış” düşünenleri, “doğru yola” getirmek için ise heryolu meşru kabul ediyor.

Bush yönetiminin izlediği politikaların yanlışlığını kendi diplomatları da zaman zaman ifade etmektedir. Bunlardan biri, Yunanistan'daki Amerikan elçiliğinde görevli diplomat **John Kiesling**'dir. Bush yönetiminin politikalarına tepki göstererek 2003 yılı şubat ayında görevinden istifa eden **Kiesling**'in, şu saptamaları ilginçtir: **“Bizden uygulamamız beklenen politikalar, sadece Amerika'nın değerlerine değil, aynı zamanda Amerika'nın çıkarlarına da aykırıdır. Dünyanın şimdiye kadar gördüğü en geniş ve en etkili uluslararası ilişkiler ağını ortadan kaldırmaya başladık. Bu gidişat, güvenlik değil, istikrarsızlık ve tehlike getirecektir.”**³³

Görüldüğü gibi Bush iktidarının politikalarına kendi diplomatları bile isyan etmekte, yeni güvenlik stratejisinin kaos ve belirsizlik getireceği uyarısında bulunmaktadır. Yeni stratejiyle ABD'nin kendi güvenliğini bile sağlaması mümkün gözükmemektedir. Çünkü yeni strateji “düşman” üretmektedir. Düşmanlarının sayısını çoğaltan ABD'nin güven içinde olması düşünülemez.

Aynı şey dünya için de geçerlidir. Bush yönetimi yeni stratejisiyle sadece kendi ülkesini değil, tüm dünyanın güvenliğini tehlikeye atmakta, küresel terörün ekmeğine yağ sürmektedir.

Bush yönetiminin yeni ulusal güvenlik stratejisini uygulamakta güçlük çekeceğini ve pekçok sorunla karşılaşacağını düşünen **Tom Barry**, Foreign Policy in Focus dergisine verdiği röportajda kaygılarını şöyle sıralamaktadır:³⁴

“Amerikan askeri kuvvetleri, çok ciddi bir şekilde kaldırabileceğinin üzerinde yayılmış durumdadır. ABD savaş makinasını finanse etmek için giderek borç batağına daha fazla saplanıyor. Şimdiden uluslararası politikaya ayrılmış bütçe payının yüzde 93'ü askeri harcamalara gidiyor. İşin ekonomik boyutuyla birlikte, Amerikalıların Vietnam savaşından bu yana emperyal savaşlarda artık askeri kayıp görmek istememeleri de yeni stratejinin önündeki en büyük engellerden birini oluşturuyor. Bu nedenle Pentagon şimdi “ağrısız dış çekimi” yapmak için savaşı tamamen bilgisayar ortamına aktaracak projeler üzerinde çalışıyor...”

Bush yönetiminin öncelikle “düşman üretimini” durdurması, dünyanın güvenliğini tehlikeye atacak ayrımcı, dışlayıcı, zorba ve tahakkümcü politikaplardan vazgeçmesi gereklidir. Yeni güvenlik stratejisinin daha fazla kan ve gözyaşı getireceği açıktır. ABD'nin kendi bilim insanları, düşünürleri ve diplomatları gidilen yolun yanlış olduğunu söylemekte, adalet ve merhamet çağrısı yapmaktadır.

ABD'nin bu çağrılara kulak vermek yerine, askerlerinin ölmeyeceği “**ağrısız dış çekimi**” şeklinde ifade edilen siber savaşlar için dev bütçeler ayırması, dünyanın geleceği için kaygı verici bir tablo ortaya çıkarmaktadır.

Notlar

- ¹ Richard Falk, Dünya Düzeni Nereye: Amerikan Emperyal Jeopolitikası, Metis Yayınları, İstanbul, 2005
- ² Falk, a.g.e, s.265
- ³ Falk, a.g.e, s.274
- ⁴ George Soros, Amerikan Üstünlüğü Hayali, Truva Yayınları, İstanbul, 2005, s.28
- ⁵ Soros, a.g.e, s.30
- ⁶ Soros, a.g.e, s.32
- ⁷ Rebuilding America's Defenses: Strategy, Forces and Resources For a New Century, A report of the project for the new American century, September, 2000, (<http://www.newamericancentury.org>)
- ⁸ Soros, a.g.e, s.26
- ⁹ Okan Arslan, Selçuk Arı, Amerika: Özgürlük havarisi mi, yoksa günah keçisi mi?, Platin Yayınları, Ankara, 2004, s.260
- ¹⁰ Rebuilding America's Defenses, a.g.e, September, 2000, (<http://www.newamericancentury.org>)
- ¹¹ Rebuilding America's Defenses, a.g.e, September, 2000, (<http://www.newamericancentury.org>)
- ¹² Soros, a.g.e, s.22
- ¹³ Soros, a.g.e, s.24
- ¹⁴ Michael Hardt, Antonio Negri, İmparatorluk, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2002, s.350
- ¹⁵ Hardt, Negri, a.g.e, s.351
- ¹⁶ Hardt, Negri, a.g.e, s.354
- ¹⁷ Joseph S. Nye, Amerikan gücünün paradoksu, Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.14
- ¹⁸ Soros, a.g.e, s.32
- ¹⁹ Arslan, Arı, a.g.e s.237
- ²⁰ Thomas Barnett, Pentagon'un yeni haritası, 1001 kitap yayınları, İstanbul, 2004
- ²¹ Barnett, a.g.e, s.185
- ²² Barnett, a.g.e, s.194
- ²³ Barnett, a.g.e, s.7
- ²⁴ Barnett, a.g.e, s.444
- ²⁵ Chalmers Johnson, Amerikan emperyalizminin sonbaharı, Küre Yayınları, İstanbul, 2005, s.250
- ²⁶ Rebuilding America's Defenses, a.g.e, September, 2000, (<http://www.newamericancentury.org>)
- ²⁷ The National Security Strategy of the United States of America, September, 2002, <http://www.whitehouse.gov/nsc/nss.html>
- ²⁸ Beril Dedeoğlu, "ABD'nin 21. Yüzyıl Stratejisi ve Olası Küresel Etkileri", 2023 Der-

gisi, Kasım 2002, ss. 26-32

²⁹ Dedeoğlu, a.g.m

³⁰ Johnson, a.g.e, s.317

³¹ Stanley Hoffmann, "The high and the mighty", American Prospect. c.13. no:24, 2003

³² Immanuel Wallerstein, "The Righteous War", Commentary, no: 107, University of Binghamton, 2003

³³ Letter of John Brady Kiesling, New York Times, 27 şubat 2003

³⁴ Tom Barry, "The U.S power complex: What's new?", Foreign Policy in focus, Special Report, 2002, n.11